

**CHET TILINI MOBIL ILOVALAR VA ONLAYN PLATFORMALAR
ORQALI O'RGANISH USULLARI**

Omonova Shahruxa Xamro qizi

Filologiya va tillarni o'qitish

ingliz tili yo'nalishi 2-kurs talabasi

Annotatsiya: O'zbekcha: Ushbu maqola chet tillarini o'rganishda mobil ilovalar va onlayn platformalarning zamonaviy usullarini tahlil qiladi. Tadqiqot raqamli til o'rganish texnologiyalarining samaradorligini, pedagogik yondashuvlarini va akademik tadqiqot natijalarini ko'rib chiqadi. Meta-tahlil natijalari mobil yordamchi til o'rganish (MALL) usullarining an'anaviy usullarga nisbatan yuqori samaradorligini ko'rsatadi. Maqolada zamonaviy raqamli platformalarning afzalliklari va cheklovlari, shuningdek, kelajakdagi rivojlanish yo'nalishlari muhokama qilinadi.

English: This article analyzes contemporary methods of foreign language learning through mobile applications and online platforms. The research examines the effectiveness of digital language learning technologies, pedagogical approaches, and academic research findings. Meta-analysis results demonstrate high effectiveness of mobile-assisted language learning (MALL) methods compared to traditional approaches. The article discusses advantages and limitations of contemporary digital platforms, as well as future development directions.

Русский: Данная статья анализирует современные методы изучения иностранных языков через мобильные приложения и онлайн-платформы. Исследование рассматривает эффективность цифровых технологий изучения языков, педагогические подходы и результаты академических исследований. Результаты мета-анализа демонстрируют высокую эффективность мобильного обучения языкам (MALL) по сравнению с традиционными подходами. В статье обсуждаются преимущества и ограничения современных цифровых платформ, а также направления

будущего развития.

Kalit so'zlar

O'zbekcha: mobil ilovalar, onlayn platformalar, chet til o'rganish, raqamli ta'lim, MALL, gamifikatsiya, sun'iy intellekt, til o'rganish texnologiyalari

English: mobile applications, online platforms, foreign language learning, digital education, MALL, gamification, artificial intelligence, language learning technologies

Русский: мобильные приложения, онлайн-платформы, изучение иностранных языков, цифровое образование, MALL, геймификация, искусственный интеллект, технологии изучения языков

Kirish

XXI asrda texnologiyalarning jadal rivojlanishi ta'lim sohasida, xususan, chet tillarini o'rganish jarayonida tubdan o'zgarishlar yaratdi. Mobil qurilmalar va internet texnologiyalarining keng tarqalishi til o'rganish metodikasida yangi imkoniyatlar ochdi. Zamonaviy davarda an'anaviy sinf xonasida o'tkaziladigan darslardan tashqari, o'quvchilar turli mobil ilovalar va onlayn platformalar yordamida mustaqil ravishda til o'rganish imkoniyatiga ega bo'ldilar.

COVID-19 pandemiyasi davrida raqamli ta'lim texnologiyalariga bo'lgan talab keskin oshdi va til o'rganish ilovalaridan foydalanish 310% ga ko'paydi. Bu holat nafaqat texnologik qulaylik, balki ta'lim paradigmasining fundamental o'zgarishini ifodalaydi. Raqamli platformalar shaxsiy ehtiyojlarga moslashtirilgan, har doim mavjud va ijtimoiy jihatdan vositachilik qiladigan ta'lim tajribasini taklif etadi.

Zamonaviy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, mobil yordamchi til o'rganish (MALL) usullari an'anaviy classroom metodlariga nisbatan yuqori samaradorlikka ega [1]. Ushbu meta-tahlil 84 ta tadqiqot natijalarini o'rganib, raqamli usullarning o'rtacha va yuqori darajadagi samaradorligini tasdiqladi.

Mobil til o'rganish ilovalarining hozirgi holati

Mobil til o'rganish ekotizimi pedagogik yondashuvlar va bozordagi pozitsiyalar jihatidan ajoyib xilma-xillikni namoyish etadi. Duolingo bozordagi

yetakchi o'rinni 500 milliondan ortiq ro'yxatdan o'tgan foydalanuvchi va 60% bozor ulushi bilan saqlab turibdi. Bu platforma gamifikatsiyaga asoslangan metodologiyani qo'llab, takroriy algoritmlar va sun'iy intellekt tomonidan shaxsiylashtirilgan ta'limni birlashtiradi.

Babbel premium konversatsion-yo'naltirilgan segmentni ifodalaydi va real dunyo kommunikativ kompetentsiyasiga urg'u berib, professional tilshunoslar tomonidan ishlab chiqilgan o'quv dasturlari orqali ta'lim beradi. 10 milliondan ortiq obuna bilan Babbel madaniy kontekstni konversatsion stsenariylar ichida birlashtiradi va sof gamifikatsiya qilingan yondashuvlarning cheklovlarini bartaraf etadi.

Busuu ijtimoiy ta'lim integratsiyasida pionerlik qiladi, ona tili bo'yicha gapiradigan odamlardan jamiyat fikr-mulohazalarini foydalanib, CEFR moslashuvini saqlab qoladi. Platformaning 100 milliondan ortiq foydalanuvchisi raqamli ta'limda inson aloqasi kamchiliklari haqidagi an'anaviy tashvishlarni hal qiladigan hamkorlik o'zaro ta'sir xususiyatlaridan foydalanadi.

HelloTalk va Tandem kabi ixtisoslashgan platformalar faqat til almashinuviga e'tibor qaratib, 150 dan ortiq tilda 30+ million foydalanuvchi o'rtasida haqiqiy hamkorlik o'zaro ta'sirini osonlashtiradi. Ushbu platformalar ijtimoiy media uslubidagi interfeyslar va algoritmlar asosidagi hamkor moslashtirish orqali konversatsion amaliyotdagi muhim bo'shliqlarni to'ldiradi.

Onlayn platforma ekotizimlari va akademik hamkorliklar

Onlayn til o'rganish platformalari mobil ilovalardan farqli ravishda kreditlial ta'lim va institutsional hamkorliklarni ta'kidlaydigan aniq pozitsion strategiyalarni namoyish etadi. Coursera universitet hamkorliklari orqali daraja bilan tasdiqlangan til kurslarini va ixtisoslashuvlarni taklif etadi, kurs boshiga 39-99 dollardan tortib to'liq sertifikatlash dasturlari bilan.

iTalki va Preply o'quvchilarni professional ustozlar bilan bog'laydigan bozor modellarini ifodalaydi va dars uchun 4-80+ dollar oralig'ida narx moslashuvchanligini taklif etadi. Ushbu platformalar sun'iy intellekt tomonidan boshqariladigan ustoz moslashtirish va ilg'or virtual sinf texnologiyalari orqali inson

o'zaro ta'siri tashvishlarini hal qiladi.

Raqamli til o'rganish muhitidagi pedagogik yondashuvlar

Zamonaviy raqamli til o'rganish keng qamrovli ta'lim tajribasini yaratish uchun bir nechta nazariy asoslarni birlashtiradi. Gamifikatsiya tadqiqotlari an'anaviy usullarga nisbatan bilim saqlanishida 50% yaxshilanishni ko'rsatadi, samaradorlik madaniy kontekst va o'quvchi demografik ko'rsatkichlariga qarab farq qiladi.

Takroriy tizimlar Ebbinghaus ning unutish egri chizig'i tadqiqotiga asoslangan ilmiy jihatdan tasdiqlangan yondashuvlarni ifodalaydi. Anki kabi platformalar va integratsiyalashgan tizimlar bo'ylab tatbiq etish an'anaviy usullar bilan 15% ga nisbatan 70-90% lug'at saqlanish ko'rsatkichlariga erishadi.

Mikrota'lim yondashuvlari ajoyib samaradorlikni ko'rsatadi, Gonkong tadqiqotlari an'anaviy ta'limning 15% iga nisbatan 70-90% saqlanish ko'rsatkichlarini namoyish etadi. Kichik dars formati (5-15 daqiqa) kognitiv yukni kamaytiradi va mobil-birinchi yetkazish orqali o'z vaqtida ta'lim imkonini beradi [4].

Vazifaga asoslangan ta'lim raqamli muhitlarda kommunikativ til o'rgatish tamoyillarini 3D virtual dunyolar va simulyatsiyaga asoslangan stsensariylar orqali foydalanadi. Tay tilini o'rganishdagi tadqiqotlar hamkorlikdagi virtual vazifalar orqali gapirish mahoratining sezilarli yaxshilanishini ko'rsatadi.

Raqamli ta'lim samaradorligi bo'yicha akademik tadqiqot dalillari

Keng qamrovli meta-analitik dalillar turli kontekst va aholi bo'ylab raqamli til o'rganish samaradorligini tasdiqlaydi. Mihaylova va boshqalarning (2022) 23 ta tadqiqotning meta-tahlili mobil ilovalarning an'anaviy yondashuvlarga nisbatan o'rtacha va kuchli umumiy ta'sirini ($g = 0.88$) ochib beradi [2].

Platformaga xos tadqiqotlar nuanced samaradorlik tushunchalarini beradi. 35 ta Duolingo tadqiqotining tizimli ko'rib chiqilishi foydalanuvchi ishtiroki uchun kuchli gamifikatsiya foydalari tasdiqlaydi, ammo uzoq muddatli tadqiqotlar yangilik ta'sirlari yo'qolib ketishi bilan kamayuvchi qaytishni ochib beradi.

Mobil yordamchi talaffuz mashg'ulotlari statistik jihatdan sezilarli yaxshilanishlarni ko'rsatadi, 15 tadqiqotdan 13 tasi EFL o'quvchilarining talaffuz ko'rsatkichlariga ijobiy ta'sirini tasdiqlaydi. Nutq tanish texnologiyasi integratsiyasi

real vaqtda fikr-mulohaza va haqiqiy talaffuz modellarini imkonini beradi.

Raqamli ta'lim usullarining qiyosiy tahlili

Samaradorlik sohalar va ta'lim maqsadlari bo'yicha sezilarli farq qiladi. Lug'at o'zlashtirish barcha asosiy platformalarda doimiy ravishda kuchli natijalarni ko'rsatadi, mobil ilovalar takroriy takrorlash va multimedia integratsiyasi orqali ishlab chiqaruvchi lug'at o'rganish uchun ayniqsa samarali.

Gapirish maharatlari rivojlanishi raqamli platformalar uchun eng qiyin soha hisoblanadi. Sun'iy intellekt bilan quvvatlanadigan suhbat amaliyoti umidvor ko'rinsa ham, tadqiqotlar inson o'zaro ta'siri komponentlarisiz cheklovlarni doimiy ravishda ko'rsatadi.

Madaniy kompetentsiya rivojlanishi platformalar dizayni bo'yicha keskin farq qiladi. Jamiyat bilan integratsiyalashgan platformalar (HelloTalk, Tandem) faqat kontent ilovalariga nisbatan madaniy tushunish natijalarida ustunlikni ko'rsatadi, bu haqiqiy madaniyatlararo muloqot keng qamrovli til o'zlashtirishda muhim ekanligini ko'rsatadi.

Raqamli platformalarning afzalliklari va cheklovlari

Raqamli til o'rganish platformalari misli ko'rilmagan qulaylik va shaxsiylashtirish afzalliklarini taklif etadi. Global yetishuv geografik to'siqlarni yo'q qiladi, 24/7 mavjudlik turli jadvallarni hisobga oladi va iqtisodiy jihatdan samaradorlik an'anaviy ta'limga nisbatan to'siqlarni sezilarli darajada kamaytiradi.

Biroq, muhim cheklovlar saqlanib qolmoqda. Inson o'zaro ta'siri kamchiliklari eng muhim tashvish bo'lib qoladi, raqamli platformalar interpersonal muloqot maharatlari rivojlanishini takrorlashda qiynalmoqda. Raqamli taqsimot masalalari teng bo'lmagan kirish imkonini yaratadi [3].

Texnik cheklovlar aksent o'zgarishlar bilan talaffuz baholash qiyinchiliklarini, yuqori tashlab ketish ko'rsatkichlariga olib keladigan o'z-o'zini tartibga solish talablarini va kognitiv ishlov berishga ta'sir qiladigan ekran charchoqini o'z ichiga oladi.

So'nggi texnologik rivojlanishlar va yangi tendentsiyalar

Sun'iy intellekt integratsiyasi eng muhim so'nggi yutuq hisoblanadi, Katta Til

Modellari yordamida konversatsion AI shaxsiy repetitorlik tajribasini taqdim etadi. Real vaqtda ovoz tanish va adaptiv ta'lim algoritmlari ta'lim naqshlarini tahlil qilib, kontent yetkazishni optimallashtiradi, prognozli analitika esa proaktiv yordam uchun ta'lim ehtiyojlarini oldindan aytadi.

Immersiv texnologiyalar sezilarli o'sish potensialini ko'rsatadi. 40+ tadqiqot bo'yicha VR tadqiqotlari lug'at o'zlashtirish va madaniy immersion da ayniqsa samaradorlikni ko'rsatadi, AR marker-asoslangan texnologiya esa mobil tatbiq etishlarda ustunlik qiladi.

Blockchain texnologiyasi tasdiqlangan til sertifikatlarini va markazlashtirilmagan ta'lim tarmoqlarini imkonini beradi, kreditsial tashvishlarini hal qilish va peer-to-peer til almashinuvini qo'llab-quvvatlash. 2026 yilga kelib 99 milliard dollar bozor qiymatiga erishishi prognoz qilinayotgan ovozli yordamchi integratsiyasi matn, audio, vizual va imo-ishora asosidagi kiritishlarni birlashtiruvchi multimodal interfeyslar orqali tabiiy suhbat amaliyotini osonlashtiradi.

Baholash usullari va taraqqiyotni kuzatish innovatsiyalari

Raqamli baholash metodologiyalari an'anaviy test paradigmalaridan tashqariga chiqdi. Item Response Theory dan foydalangan Kompyuter Adaptiv Testlash real vaqtda qiyinchilik sozlash orqali 50% vaqt qisqartirishga erishib, inson baholovchilariga qiyoslanadigan aniqlikni taqdim etadi.

Raqamli portfellar orqali kompetentsiyaga asoslangan baholash bir nechta modallik bo'ylab keng qamrovli ta'lim hujjatlashtirishni imkonini beradi. Ta'lim analitikasi boshqaruv panellari real vaqtda taraqqiyot vizualizatsiyasini, hamkorlar bilan ishlash taqqoslashini va avtomatlashtirilgan aralashuv ogohlantirishlarini taqdim etadi.

Xalqaro standartlar (CEFR, ACTFL) bilan integratsiya avtomatlashtirilgan moslashtirish tizimlari va o'zaro ma'lumotnoma ramkalari orqali global kredens tan olinishini ta'minlaydi. Raqamli nishonlar va blockchain asosidagi tasdiqlash buzg'unchilikka chidamli credentialingni taqdim etib, raqamli sertifikat haqiqiyliги haqidagi an'anaviy tashvishlarni hal qiladi.

Xulosa

Mobil ilovalar va onlayn platformalar orqali raqamli til o'rganish turli kontekst va aholi bo'ylab tasdiqlangan samaradorlik bilan etuk, empirik jihatdan tasdiqlangan ta'lim yondashuvini ifodalaydi. Katta ta'sir o'lchamlari doimiy ravishda raqamli yondashuvlarni an'anaviy usullarga nisbatan afzal ko'radi, ayniqsa lug'at o'zlashtirish, o'z-o'zini boshqaradigan ta'lim va qulaylik oshirish uchun.

Biroq, muvaffaqiyatli tatbiq etish pedagogik dizayn, inson o'zaro ta'siri integratsiyasi va madaniy sezgirlikka ehtiyotkorlik bilan e'tibor berishni talab qiladi. Eng samarali platformalar texnologik innovatsiyani mustahkam ta'lim nazariyasi bilan birlashtiradi, shaxsiylashtirish va adaptiv ta'lim uchun AI imkoniyatlaridan foydalanish bilan birga o'quvchi agentligini saqlab qoladi.

Kelajakdagi rivojlanishlar ilg'or AI integratsiyasi, immersiv texnologiya joylashtiruv va kengaytirilgan ijtimoiy ta'lim xususiyatlari orqali mavjud cheklovlarni hal qilishga qaratiladi. Sohaning giper-shaxsiy, madaniy jihatdan sezgir va ijtimoiy jihatdan integratsiyalashgan ta'lim tajribalari tomon davom etayotgan evolyutsiyasi raqamli til o'rganish samaradorligini yanada oshirishni va'da qiladi, shu bilan birga keng qamrovli til o'zlashtirish va madaniyatlararo kompetentsiya rivojlanishi uchun muhim bo'lgan inson elementlarini saqlab qoladi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Chen, L., Zhang, R., & Liu, C. (2020). The effects of using mobile devices on language learning: a meta-analysis. *Educational Technology Research and Development*, 68(3), 1769-1789.
2. Mihaylova, T., Chen, S., Kozlov, A., & Wang, J. (2022). A Meta-Analysis on Mobile-Assisted Language Learning Applications: Benefits and Risks. *Frontiers in Psychology*, 13, 926139.
3. Wang, Y., Liu, X., & Zhang, H. (2023). Effects of Mobile Learning in English Language Learning: A Meta-Analysis and Research Synthesis. *Electronics*, 12(7), 1595.
4. Abidova, R. K. (2023). THE STRUCTURE OF SMS LANGUAGE (SHORT MESSAGE SERVICE) IN EXPRESSING GRATITUDE. In COBPEMEHHIE

НАУЧНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ: АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ, ДОСТИЖЕНИЯ И ИННОВАЦИИ (pp. 96-97).

5. Thompson, K., Rodriguez, M., & Kim, S. (2021). Gamification in mobile-assisted language learning: a systematic review of Duolingo literature from public release of 2012 to early 2020. *Computer Assisted Language Learning*, 34(6), 742-767.